

ÇÎROKÊN KLASÎK ÊN ZAROKAN

DELALA LI DARISTANÊ RAZAYÎ

Hebû carek ji caran, xêr û xweşî bibarin li hazir û guhdaran.

Dibêjin li welatekî, qral û qralîçeyek hebû. Her roj ji hev re digotin:

--Ax, ax! Xwezî zarokeye me hebûya.

Wan tenê zarokeye dixwest û hew.

Rojekê, qralîçe çû ber çem ji bo xwe bişo, beqek ji nav avê xwe çeng kir derket derve û ji qralîçeyê re got:

--Miradê te wê were cih. Berî ku salekê te biqede, tu ê keçekê bînî dinyayê...

Tiştê ku beq got, bi rastî jî hat cih û qralîçeyê berî salekê keçek anî dinyayê.

Keçik wisa delal bû ku qral ji kêfan difiriya. Îca wî rabû ji bo vê yekê şahiyê mezî li dar xist. Wî ne tenê eqreba û nas û dostên xwe gazî şahiyê kir, ji bo ku zarokê nezerî nekin gazî periyên jî kir.

Di qraliyeta wî de sêzde perî hebûn. Lê belê, ji ber ku li qesrê diwanzdeh sênîkên zêrîn ên xwarinê hebûn, yek ji wan periyên nehat gazîkirin...

Şahî pir muhteşem derbas bû. Ber bi dawiyê jî periyên tiştên qenc û baş ji bo zarok anî zimên: Yekê esalet, yekê delalî, ya sêyemîn dewlemendî, ya çaremîn kubarî xwest. Ê li dinyayê çî tiştên xweş û baş hebin, ha wisa li dû hev ji bo keça qral hatin xwestin.

Piştî ku yanzdeh periyan ji bo keça qral tiştên qenc xwestin, periya sêzdemîn bi carekê derket holê. Ji ber ku ew ji bo şahiyê nehatibû vexwendin, pir aciz bûbû û wê dixwest heyfa xwe hilîne. Bêyî ku silavekê bide kesekî, periya sêzdemîn bi dengê bilind qîriya got:

--Dema keça qral bibe panzdeh salî, nîkê teşiyekî wê di tiliya wê re here û ewê di cih de bimire.

Paşî ew perî bi wê hêrsa xwe ji salonê derket çû.

Ji tirsan deng ji tu kesî dernediket. Îca periya diwanzdemîn, ku hê xweziya xwe negotibû, hat cem qral û qralîçeyê, û got:

--Ev wê nebe mirineke rastîn, lê keça qral wê bi qasî sed salan di xew de bimîne.

Periya diwanzdemîn wisa got, ji ber ku wê nikaribû nifira periya sêzdemîn bi tamamî betal bike, lê tenê dikaribû xirabiya wê kêmbike.

Qral jî ji bo ku keça xwe ji vê xirabiyê biparêze, ferman da ku hemû teşî yên li welêt bîn şewitandin.

Yeko yeko hemû daxwazên periyan di keçikê de pêk hatin. Ew wisa delal, wisa bixîret, wisa kubar û wisa bîaqil bûbû ku çî kesê ew didît, dibû heyrana wê û jê gelek hez dikir.

Îca roja ku keçik ket panzdeh saliya xwe, qral û qralîçe ji qesrê derketin derve. Keçika ciwan jî bi tena serê xwe ma. Ew jî çû yeko yeko li gorî dilê xwe li her derê qesrê geriya.

Wê, dawiyê gihîşt birceke kevn û ji derenceyên wê yên teng hilkişiya. Li jorê deriyekî biçûk derket pêşiya wê. Li ser derî mifteyek hebû. Keçikê ew mifte bada û derî bi carekê vebû... Pîrejineke ku teşî dirêsiya, li wê odeya bircê bi tena serê xwe rûdinişt.

--Rojbaş pîrê, tu li vir çî dikî?, got keçika ciwan.

--Ez teşî dirêsim keça min, got pîrê û serê xwe hejand.

Keçikê got:

--Ew çî ye di destê te de pîrê, tu wisa bi kêfxweşî digindirîn ?

Keçikê wisa got û ji bo ku ew jî teşî birêse, teşî ji destê pîrê girt... Lê keçikê çawa dest avêt teşî, qedera xirab di wê kêliyê de pêk hat, nîkê teşiyî di destê wê re çû...
Û keçik li ser nivîneke li odeya pîrê ket xeweke kûr û giran...

Û ev xew li her derê qesrê belav bû...

Qral û qralîçe, ku hê nû vegeyriyabûn qesrê û ketibûn salona mezin, ew jî di xew re çûn. Û tevî wan, li qesrê, her kes û her tişt di xew re çû.

Hesp di tewlê de ketin xewê, kûçik di hewşê de, kevok li ser banê, mêş li ser dîwaran. Hetta, agirê di nav tifikê de jî di xew re çû... Aşpêja ku di wê kêliyê de porê alîkarê xwe dikişand jî, porê wî berda û di xew re çû. Û ba sekinî, pelek tenê jî êdî nelebitî li ser darên dora qesrê.

Dar û striyên li dora qesrê her roj zêdetir mezin û bilind bûn. Di demeke kurt de, qesr bi temamî winda bû, hetta ala li ser bana qesrê jî êdî xuya nedikir...

Di wî welatî de, çîroka “Delala li Daristanê Razayî”, ku ev nav li keça qral hatibû dayîn, her diçû belav dibû.

Carcaran, kurên qralên welatên din dihatin, nêzî qesrê dibûn û hewl didan dar û strî bidin alî û bikevin hundir, lê belê ev yek mumkun nedibû. Wan nikaribû biketanê. Striyan mîna bi dest û lepan ew digirtin û bernedidan. Prensên ciwan li wir dieliqîn. Wan nikaribû xwe rizgar bikin û li wir bi awayekî pir xirab dimirîn...

Piştî gelek û gelek salan, kurê qralekî hat wî welatî. Mirovekî ixtiyar derket pêşiya wî prensî û çîroka wan dar û striyan jê re vegot.

Li gorî wê çîrokê, li dû wan dar û striyan qesrek hebûye, tê de jî keça delal a qralekî ji sedsalan û vir ve razabûye, navê wê jî “Delala li Daristanê Razayî” bûye. Tevî keçikê, qral, qralîçe û hemû qesr razayî bûne. Mirovê ixtiyar ji bav û bapîrê xwe bihîstibûye ku gelek prens çûne wir, hewl dane dar û striyan bidin alî, lê belê ew li wan striyan eliqîne û li wir bi awayekî pir xirab mirine. Lê prensê ciwan ji mirovê ixtiyar re got:

--Tirsa min ji tu tiştî nîn e, ez ê herim wê derê. Ez dixwazim “Delala li Daristanê Razayî” bibînim.

Ixtiyarê dilpak kir nekir, prens lê guhdarî nekir. Tabî di vê navberê de jî sed sal xilas bûbû û êdî ew roj hatibû; roja ku diviyabû “Delala li Daristanê Razayî” hişyar bibûya.

Dema ku kurê qral nêzî striyan bû, dît ku striyên ku rê girtibû, bi carekê bûn kulîlkên muhteşem û rê ji prens re vekirin. Piştî ku prens derbas bû, ew kulîlk dîsa li dû wî bûn strî û rê girtin.

Prens gihîşt ber qesrê û dît ku hesp û kûçikên nêçîrê tevde radizên. Li ser banê, kevokan serê xwe xistine bin perên xwe û razane. Û dema ku prens ket nav qesrê, dît ku mêş jî li ser dîwaran radizên... Destê aşpêjê hê jî li hewayê ye û jinika

xizmetkar jî li ber mirîşkeke reş rûniştiye û amade ye wê bipirtikîne. Li jorê jî, qral û qralîçe rûniştine ser derenceyan û razane. Qesr wisa bêdeng bû ku prens dengê nefesa xwe jî dibihîst.

Dawiyê, prens gihîşt bircê û deriyê odeya biçûk a ku prensesa delal lê radiza, vekir. Ew li wê derê bû, û ew wisa delal bû ku devê prens ji hev vekirî ma. Prens piştî çû, xwe bi ser wê de xwar kir û ji rûyê keçikê maçî kir. Tam di wê kêliyê de “Delala Li Daristanê Razayî” hişyar bû, çavên xwe vekirin û bi bişirînekê li prens nihêrt.

Paşî herdu bi hev re ji wir derketin. Ê qral, qralîçe, her kes û her tişt hişyar bû. Her kesî bi awayekî ecêbmayî li hev dinihêrt. Di tewlan de hesp radibûn pêdarê, kûçikên nêçîrê dûvê xwe dihejandin û li vî alî wî alî bazdidan. Li ser banê, kevok serê xwe ji bin perên xwe derxistin, li dora xwe nihêrtin û ber bi gundan firiyan. Mêşên li ser dîwaran vizeviz kirin û dîsa firiyan; agirê nav tifikê pêket, geş bû û xwarina li ser pijiya. Aşpêjê porê alîkarê xwe dîsa kişand û jinika xizmetkar jî pirtikandina mirîşkê xelas kir...

Piştî demeke pir kurt, daweta prens û ya “Delala Li Daristanê Razayî” bi awayekî muhteşem hat çêkirin. Ê ew herdu heta dawiya jiyana xwe bi şad û bextewarî jiyân...

Çîroka me qediya,

xêr û xweşî li hazir û guhdaran bariya.